

В той же час при впровадженні і реалізації енергоефективних проектів існує низка наступних бар'єрів, які призводять до їх низької результативності:

- низька пріоритетність політики енергоефективності в національній економіці, що призводить до прийняття рішень, орієнтованих на найменш витратні й водночас найменш ефективні технології;

- у ході реалізації програм енергозбереження перевага надається контролю та адміністративно-організаційним заходам, що полягають у силовому обмеженні тепло- і енергопостачання. Це ж призводить до порушень в ході операційної діяльності;

- суб'єктам господарювання економічно не вигідно реалізовувати проекти енергозбереження, оскільки вони мають можливості отримувати належний рівень прибутковості іншими, неекономічними методами;

- низька виконавча дисципліна, недобросовісне управління, лобіювання інтересів певних фінансово-промислових груп.

Втім, важливою умовою застосування економічних важелів є всебічна підтримка з боку держави., стимулювання до використання підприємствами альтернативних джерел енергії, бо це не тільки призведе до зменшення негативного впливу на навколишнє середовище, а й зменшить витрати державного бюджету на купівлю паливно-енергетичних ресурсів.

#### **Література:**

1. Стимулювання підприємницької діяльності у сфері енергоефективності у світі Податкового кодексу України/ Головне управління промисловості та розвитку інфраструктури Луганської ОДА. – Режим доступу: [www.loga.gov.ua](http://www.loga.gov.ua)

2. Дзяна Г. О. Соціально-екологічні аспекти реалізації державної політики у сфері енергозбереження України: [монографія] / Г.О. Дзяна, Р. Б. Дзяний. – Львів: ЛРІДУ НАДУ, 2012. – 208 с.

3. Про затвердження Державної цільової економічної програми енергоефективності і розвитку виробництва енергоносіїв з відновлюваних джерел енергії та альтернативних видів палива на 2010-2015 рр.: Постанова Кабінету Міністрів України від 1 березня 2010 р. № 243// Офіц. вісн. України. – 2010. – №16. – С.116.

**УДК 658.26**

Т.О. Галайда, ст. викладач  
Полтавський національний технічний  
університет імені Юрія Кондратюка,  
А.Б. Акініна, студент  
TURIBA (м. Рига, Латвія).

### **ДОСВІД ЛАТВІЇ У ДОСЯГНЕННІ ЕНЕРГЕТИЧНОЇ БЕЗПЕКИ ТА ЕНЕРГЕТИЧНОЇ НЕЗАЛЕЖНОСТІ КРАЇНИ**

Вивчення досвіду зарубіжних країн у галузі енергозбереження допоможе підвищенню енергоефективності вітчизняного виробництва та економного використання енергетичних ресурсів у господарстві регіонів та країни в цілому.

Корисним може бути досвід Латвії у побудові механізму енергозбереження як чинника енергетичної безпеки.

На початку 90-х років уряд Латвії прийняв низку робочих документів (розпоряджень), за якими все житлово-комунальне господарство було передане у власність територіальних громад. У 1996 році у Ризі була створена компанія Rigas Siltums, 49% акцій якої знаходяться у власності держави, 49% — муніципалітету м. Рига і 2% — власності банку.

Водночас велику активність при реформуванні теплового господарства Прибалтики проявила французька компанія Dalkia City Hiat, яка викупила 2%-ний пакет власних акцій Rigas Siltums у ризького банку.

Наступним етапом було укладання нових угод між споживачами теплової енергії та компанією Rigas Siltums. Результатом зазначених дій стало те, що вже у 1997 році всі житлові будинки були вкомплектовані приладами обліку, які встановлювалися на опалення, що дало змогу споживачам знизити вартість їх платежів на 10-15%. Окрім установлення приладів обліку, важливим стала ліквідація центральних теплових пунктів (ЦТП) та заміна їх на індивідуальні теплові пункти (ІТП), що дало можливість мешканцям регулювати обсяг теплопостачання. Перший такий проект ліквідації 5 ЦТП здійснився за рахунок фінансування шведського уряду, а решту 180 ЦТП ліквідовано за рахунок кредитних коштів. На сьогодні всі ЦТП ліквідовані та створені ІТП, у складі яких установлено однопотокові лічильники. Крім того було замінено 60% теплових мереж і ліквідовано 137 км трубопроводів гарячого водопостачання..

Слід також зазначити і той факт, що Латвія повністю залежить від імпорту палива та його постачання. При переході до внутрішніх джерел енергії вона набула незалежності від цінової категорії на енергоносії. Тому в країні розроблені перспективи розвитку використання відтворюючих джерел енергії й очікується збільшення її рівня з 35% у 2000 році до 51% у 2020 році, 60% у 2030 році, 77% у 2040 та 98% у 2050 році. У країні запроваджено практику використання соломи для опалення та з метою комбінованого виробництва тепла й електроенергії. Окрім цього, активне використання місцевих ресурсів сприяє зростанню рівня зайнятості й формування позитивного балансу торгового сальдо.

Зараз у Латвії енергоефективні більш ніж чверть будинків у маленьких містах. Впровадженню енергоощадних технологій допомагають гроші Кіотського протоколу та європейських фондів.

Виробництво електроенергії в Латвії зараз забезпечується за рахунок гідроелектростанцій (66%) і теплових електроцетралей, які працюють на природному газі (30%), в також у рівних невеликих частках — за рахунок енергії вітру, горючих поновлюваних джерел енергії і відходів, а також нафтопродуктів.

Нормативно-правове регулювання діяльності у сфері енергетики в основному, визначається законом «Про енергетику» та законом «Проо ринок електроенергії».

Було розроблено Спеціальну «Національну енергетію підвищення енергетичної ефективності», прийняту в 2000 році в якості першого документа з питань політики енергоефективності. Мета її, зокрема, полягала у визначенні

пакету заходів, спрямованих на зменшення споживання первинної енергії в Латвії на 25% на одиницю ВВП до 2010 року, що і було досягнуто.

Нещодавно Латвія вийшла на друге місце в ЄС за часткою відновлюваних джерел енергії, передусім внаслідок значних інвестицій в деревинну біомасу та гідроенергетику.

Компанія Latgran в 2014 році планує побудувати завод для виробництва теплових гранул в Латвійському місті Гулбене. Загальна вартість проекту – 29,3 млн доларів. США.

Latgran є дочірньою компанією шведської BillerudKorsnas та фінської Baltic Resources. Якщо проект успішно реалізується, то для компанії це буде вже четвертий завод в Латвії. Зараз компанія випускає пелети на підприємствах в містах Яунелгаві, Єкабпілсі та Краславі. Планова потужність заводу — 150 тис. тонн пелет на рік. Плановий штат співробітників — 28.

Заміна тепломереж та впровадження енергоощадних технологій дали змогу населенню та підприємствам в Латвії знизити комунальні тарифи майже на третину.

Таким чином, стійке застосування енергоресурсів за рахунок використання відновлюваних джерел енергії, просування екологічно безпечних технологій та підвищення енергоефективності стало одним з пріоритетів у Латвії.

У стратегічних документах з питань національного розвитку Латвії енергоефективність визначається в якості пріоритетної мети.

Результатом усіх позитивних змін, реформ та реалізованих ініціатив у галузі енергоефективності в Латвії стали підвищення ефективності використання енергоресурсів, зниження енергоємності та підвищення рівня енергетичної безпеки, а також зниження енергетичної залежності від імпорту енергоресурсів.

**УДК 621.311.1:334.716**

Н.Б. Теницька, ст. викладач,  
О.С. Струць, студент  
Полтавський національний технічний  
університет імені Юрія Кондратюка

## **ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ ПІДВИЩЕННЯ ЕНЕРГОЕФЕКТИВНОСТІ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ**

Підвищення рівня прибутковості промислового підприємства, зменшення екологічного навантаження на довколишнє середовище, зменшення споживання енергетичних ресурсів і, відповідно, зменшення ризиків банкрутства підприємства можливо здійснити шляхом запровадження організаційно-економічного механізму (ОЕМ) підвищення енергоефективності [1].

Головним недоліком сучасних організаційно-економічних механізмів у сфері управління основними засобами є їх недостатня конкретність і формальний підхід, просте підсумовування різних пропозицій без їх поєднання